

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 32/2019 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Eeva Lantto, valtiovarainministeriö
- tietohallintoneuvos Maria Nikkilä, valtiovarainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Johannes Heikkonen, oikeusministeriö
- erityisasiantuntija Sini Lahdenperä, liikenne- ja viestintäministeriö
- tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio, tietosuojavaltuutetun toimisto
- toimialajohtaja Lasse Skog, Valtiokonttori
- erityisasiantuntija Taito von Konow, Verohallinto
- johtaja Timo Salovaara, Väestörekisterikeskus
- erityisasiantuntija Emilia Laitala, Väestörekisterikeskus
- johtava asiantuntija Anne Lohtander, Liikenne- ja viestintävirasto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Tulli
- Maanmittauslaitos
- Kansaneläkelaitos
- Suomen Kuntaliitto

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annettua lakia. Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin ulkomaalaisten henkilöiden sähköisen tunnista-

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2019 vp

misen edistämiseksi Digi- ja väestötietovirastolle mahdollisuus tunnistaa henkilö luonnollisen henkilön tunnistuspalvelun tarjoamisen yhteydessä myös eurooppalaisen tunnistusvälineiden vastavuoroisen tunnustamisen piiriin kuuluvilla tunnistusmenetelmillä. Lisäksi Digi- ja väestötietovirasto voisi väestötietojärjestelmästä ja väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettuun lakiin lisättävien säännösten nojalla myöntää sellaisia tunnistusvälineitä, joilla ulkomaan kansalaisen olisi mahdollista tunnistaautua esimerkiksi hakiessaan valtuutuksen tai muun tahdonilmaisun rekisteröintiä.

Digi- ja väestötietovirastolla olisi esityksen mukaan mahdollisuus antaa tahdonilmaisujen rekisteröintiin sekä ulkomaan kansalaisen tunnistusvälineen myöntämiseen liittyviä avustavia tehtäviä hoidettavaksi julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetussa laissa tarkoitettussa yhteispalvelussa. Yhteispalvelussa hoidettavista uusista tehtäväkokonaisuuksista säädettäisiin hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetussa laissa sekä väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa. Julkisen hallinnon yhteispalvelusta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että yhteispalvelussa voitaisiin hoitaa myös muita laissa säädettyjä tehtäviä, kuten ehdotettuja avustavia tehtäviä.

Hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annettuun lakiin lisättäisiin käyttövelvoite asiointivaltuuspalveluun siten, että velvollisuus koskisi käyttää asiointivaltuuspalvelun osaa, joka tarjoaa henkilön laillista edustajaa koskevia tietoja. Käyttövelvoite ei koskisi valtuutuksia ja muita tahdonilmaisuja koskevia tietoja. Tukipalvelujen käyttöön velvoitetut tahot säilyisivät ennallaan.

Lisäksi lakiin lisättäisiin mahdollisuus periä käyttäjäorganisaatiolta tunnistuspalvelujen, verkkomaksamisen kokoamis- ja hallinnointipalvelun sekä asiointivaltuuspalvelun käytöstä maksuja.

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annettua lakia (571/2016, tukipalvelulaki), väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annettua lakia (661/2009, väestötietolaki) ja julkisen hallinnon yhteispalveluista annettua lakia (223/2007, yhteispalvelulaki).

Ehdotetut muutokset liittyvät julkisen hallinnon sähköisiä palveluja käyttävien ulkomaan kansalaisten tunnistautumisen kehittämiseen, asiointia koskevan valtuutuksen rekisteröintiin ja tähän sekä ulkomaan kansalaisen tunnistusvälineen myöntämiseen liittyvien tehtävien hoitamiseen julkisen hallinnon yhteispalvelussa sekä ns. asiointivaltuuspalvelun käyttövelvoitteeseen. Lisäksi tukipalvelulaissa ehdotetaan säädettäväksi, että eräiden tukipalvelujen käytöstä voitaisiin jatkos-

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2019 vp

sa periä käyttäjäorganisaatioilta maksu. Myös henkilötietojen käsittelyä koskeviin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi tarkistuksia.

Ehdotettujen muutosten tavoitteena on edistää sähköistä asiointia julkishallinnossa ja osin myös yksityisissä palveluissa. Valiokunta pitää esityksen tavoitetta kannatettavana ja puoltaa ehdotettujen muutosten hyväksymistä tästä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Julkisen hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista, niitä koskevista vaatimuksista, niiden tuottamiseen liittyvistä tehtävistä sekä tuottamiseen liittyvästä henkilö- ja muiden tietojen käsittelystä säädetään nykyisin keskitetysti 15.7.2016 voimaan tulleessa tukipalvelulaissa. Mainitussa laissa säädetään myös oikeudesta ja velvollisuudesta käyttää yhteisiä sähköisen asioinnin tukipalveluja sekä tukipalvelujen käytön edellytyksistä. Lain tarkoituksena on parantaa julkisten palvelujen saatavuutta, laatua, tietoturvallisuutta, yhteentoimivuutta ja ohjausta sekä edistää julkisen hallinnon toiminnan tehokkuutta ja tuottavuutta.

Tukipalvelujen tuottaminen ja kehittäminen on pääosin keskitetty Väestörekisterikeskukselle, joka muuttuu vuoden 2020 alussa Digi- ja väestötietovirastoksi (HaVM 33/2018 vp — HE 233/2018 vp ja HaVM 3/2019 vp — HE 10/2019 vp). Verkkomaksamisen kokoamis- ja hallinnointipalvelua tuottaa Valtiokonttori ja hallinnon karttapalvelua Maanmittauslaitos.

Yksi Väestörekisterikeskuksen tuottamista tukipalveluista on luonnollisen henkilön tunnistuspalvelu, joka mahdollistaa henkilön vahvan sähköisen tunnistamisen. Henkilö tunnistetaan palvelussa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009, tunnistuslaki) tarkoitetun tunnistuspalvelun tarjoajan palvelua käyttäen. Vahvoja sähköisiä tunnistuspalveluita ovat esimerkiksi pankkien verkkopankkitunnukset, teleyritysten mobiilivarmenteet ja Väestörekisterikeskuksen kansalaisvarmenne poliisin myöntämällä henkilökortilla. Tunnistuspalvelu hallinnoi tunnistustapahtumaa ja luovuttaa väestötietojärjestelmästä henkilön yksilöintiä koskevat tiedot käyttäjäorganisaatiolle.

Hallintovaliokunta on tukipalvelulakia säädettäessä pitänyt tärkeänä sellaisten ratkaisujen löytämistä, joiden avulla jokaisen henkilön olisi mahdollista saada vahva sähköinen tunnistus oman valintansa mukaan. Vahvan sähköisen tunnistuksen saaminen on edellytys sähköisten asiointipalvelujen käytölle. Valiokunta on pitänyt lähtökohtana, että henkilö pääsisi samoilla tunnistetuilla sekä julkisen että yksityisen sektorin palveluihin (HaVM 13/2016 vp — HE 59/2016 vp). Valiokunta kiinnittää lainsäädännön kehittämisen näkökulmasta huomiota myös alaikäisen lapsen ja tämän huoltajan asiointiin erilaisissa digitaalisissa kanavissa, joissa käytetään palvelusta riippuen erilaisia ikärajoja.

Ulkomaan kansalaisen tunnistaminen sähköisessä asiointinnissa

Ns. eIDAS-asetuksessa (EU) N:o 910/2014 säädetään (6 artikla) sähköisen tunnistamisen menetelmien vastavuoroisesta tunnustamisesta. Jäsenvaltioiden viranomaisten on tunnustettava toisessa jäsenvaltiossa myönnetty verkkopalvelujen käyttöön tarvittavat korkean ja korotetun varmuustason komissiolle ilmoitetut sähköisen tunnistamisen menetelmät, jotka ovat varmuustasoltaan vähintään yhtä korkeat kuin asianomaisen julkisen sektorin elimen edellyttämä varmuustaso kyseiseen verkkopalveluun pääsemiseksi.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2019 vp

Väestörekisterikeskuksen tehtävänä on tunnistuslain 42 c §:n mukaan ylläpitää eIDAS-asetuksen mukaiseen sähköisen tunnistamisen yhteentoimivuusjärjestelmään liittyvää kansallista rajapintaa (ns. kansallinen solmupiste). Henkilö voidaan luonnollisen henkilön tunnistuspalvelussa nykyisin tunnistaa ainoastaan vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajien palvelua käyttäen, eikä palvelussa nykyisin välitetä muista jäsenvaltioista peräisin olevia edellä kuvatun vastavuoroisen tunnistamisen piiriin kuuluvia tunnistustapahtumia.

Ehdotettu muutos yhdenmukaistaa tunnistuslain ja tukipalvelulain sääntelyä sekä tuo Suomen viranomaiselle ratkaisun, jolla ne voivat täyttää eIDAS-asetuksen mukaisen vastavuoroisen tunnistamisen velvoitteen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että niiden EU-maiden kansalaiset, joiden käyttämä sähköisen tunnistamisen menetelmä on hyväksytty eIDAS-asetuksen mukaisessa menettelyssä, voivat kirjautua kaikkiin suomalaisiin julkisen hallinnon asiointipalveluihin omalla tunnistusvälineellään. Valiokunta pitää perusteltuna, että EU-maiden kansalaisten tunnistaminen voidaan hoitaa keskitetysti.

Kaikkia Suomen viranomaisten tarjoamia sähköisen asioinnin palveluja käyttäviä ulkomaan kansalaisia ei voida tunnistaa eurooppalaisen vastavuoroisen tunnistamisen piiriin kuuluvilla sähköisen tunnistamisen menetelmillä. Ulkomaan kansalaisten tunnistautumismahdollisuuksia on tarkoitus edistää myös uudella tulevan Digi- ja väestötietoviraston tehtäväksi säädettävällä ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelulla.

Ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelua ja tunnistusvälineen myöntämistä sekä ulkomaan kansalaisen tunnistusvälineiden rekisteriä koskevat säännökset ehdotetaan lisättäväksi väestötietolakiin. Digi- ja väestötietovirasto tarjoaa ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelua jatkossa julkishallinnolle tukipalvelulain 3 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisena tunnistuspalveluna. Uudenlainen tunnistusväline myönnetään ulkomaan kansalaiselle, jolla ei ole suomalaista henkilötunnusta ja jota ei voida tunnistaa tunnistuslain mukaisella vahvan sähköisen tunnistamisen välineellä. Valiokunta tähdentää, että ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelulla ei ole tarkoitus korvata vahvan sähköisen tunnistamisen palveluja, joiden hyödyntäminen hallinnossa asiointissa on edelleen pääsääntönä.

Saadun selvityksen mukaan valtiovarainministeriössä on parhaillaan suunnitteilla digitaalista identiteettiä koskeva hankekokonaisuus, jonka yhteydessä on tarkoitus etsiä pidemmän aikavälin ratkaisuja ulkomaalaisten ja ulkomailla asuvien suomalaisten tunnistamiseen sähköisissä palveluissa. Myös henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnointia selvittävä työryhmätyö on käynnissä.

Valtuutusten ja muiden tahdonilmaisujen rekisteröinti ja siihen liittyvien tehtävien hoitaminen yhteispalvelussa

Väestörekisterikeskus tuottaa tukipalveluna asiointivaltuuspalvelua, joka tarjoaa käyttäjäorganisaatiolle henkilön toimintakelpoisuutta ja toimivaltaa tai muuta tahdonilmaisua koskevan tiedon. Väestörekisterikeskus pitää rekisteriä luonnollisten henkilöiden antamista ja yhteisöjen puolesta annetuista asiointia koskevista valtuutuksista ja muista tahdonilmaisista.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2019 vp

Voimassa oleva sääntely mahdollistaa asiointivaltuuspalvelun sähköisten valtuutusten ja muiden tahdonilmaisujen rekisterin hyödyntämisen myös muussa kuin sähköisessä asiointissa, kuten käyntiasioinnissa ja kirjallisessa asiointissa. Sen sijaan valtuutuksen rekisteröinti muutoin kuin sähköisesti edellyttää rekisteröinnin edellytyksiä koskevien säännösten täydentämistä siten, että henkilön henkilöllisyys ja toimivalta voidaan tarkistaa muutoinkin kuin hakemalla tarvittavat tiedot perusrekistereistä. Pääsääntönä edelleen on, että tahdonilmaisun antaja tunnustetaan luotettavasti luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua käyttäen tai muulla tunnistusmenetelmällä, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen. Tahdonilmaisun rekisteröinti voi ehdotetun tukipalvelulain 10 §:n 3 momentin säännöksen mukaan perustua myös kirjalliseen valtakirjaan tai muuhun tahdonilmaisuun, mikäli asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ei ole syytä epäillä. Säännöksen perustelujen mukaan yksi tapa varmistua asiakirjan alkuperäisyydestä ja eheydestä valtuutusta rekisteröitäessä on valtakirjan antajan kuuleminen.

Valiokunta toteaa, että tukipalvelulain 10 §:n 1 momentissa ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi, että rekisteriä pidetään Digi- ja väestötietoviraston ennalta määrittelemistä asiointia koskevista valtuutuksista ja muista tahdonilmaisuista. Näin ollen esimerkiksi kirjallisen valtakirjan perusteella rekisteröitävät valtuutukset eivät ole vapaamuotoisia. Ne sisältävät säännöksen perustelujen mukaan yhden tai useamman etukäteen määritellyn ns. valtuuskoodin, jotka määrittävät valtuutetun kelpoisuutta asioida päämiehen puolesta. Koodeja hyödynnetään asiointipalveluissa, jotka hyväksyvät niiden perusteella tehtävän puolesta-asiointin. Digi- ja väestötietovirasto määrittelee nämä koodit yhteistyössä palvelun käyttäjäorganisaatioiden kanssa. Kirjallisen valtakirjan rekisteröinnin yhteydessä on perustelujen mukaan myös selvitettävä, että valtuuttaja haluaa valtuutuksen rekisteröitäväksi nimenomaan asiointivaltuuspalvelun sähköiseksi valtuutukseksi.

Digi- ja väestötietovirasto voi ehdotuksen mukaan antaa tahdonilmaisujen rekisteröintiin sekä muun muassa tahdonilmaisujen rekisteröinnissä tarvittavan ulkomaan kansalaisen tunnistusvälineen myöntämiseen liittyviä avustavia tehtäviä hoidettavaksi julkisen hallinnon yhteispalvelussa. Tehtävät määritellään ehdotetuissa tukipalvelulain 10 b §:ssä ja väestötietolain 69 d §:ssä. Näihin tehtäviin voi kuulua neuvonnan lisäksi tahdonilmaisujen rekisteröinti ja rekisteröinnin edellytysten tarkistaminen sekä tahdonilmaisujen poistaminen rekisteristä tahdonilmaisun antajan tai valtuutetun pyynnöstä. Tunnistusvälineen myöntämisessä tehtäviä ovat tunnistusvälineen hakijan henkilötietojen tarkistaminen sekä tietojen rekisteröinti ulkomaan kansalaisen tunnistusvälineiden rekisteriin. Lisäksi yhteispalvelussa voidaan peruuttaa tunnistusväline sen haltijan pyynnöstä. Tehtäväkokonaisuus ei perustelujen mukaan merkittävästi eroa niistä tehtävistä, jotka voidaan jo nykyisin hoitaa yhteispalvelussa.

Yhteispalvelun toimeksisaajina ja toimeksiantajina voivat yhteispalvelulain mukaan toimia valtion viranomaiset, kunnalliset viranomaiset ja Kansaneläkelaitos. Digi- ja väestötietovirasto voi antaa valtuutuksen rekisteröintiin ja tunnistusvälineen myöntämiseen liittyviä avustavia tehtäviä esimerkiksi Verohallinnolle tai muulle asiointivaltuuspalvelua hyödyntävälle viranomaiselle, joka hoitaa laissa erikseen määriteltäviä rekisteröintitehtäviä laissa säädettyjen edellytysten sekä yhteispalvelusopimuksessa tarkemmin sovitun ja Digi- ja väestötietoviraston ohjeiden mukaisesti.

Valiokunta korostaa, että yhteispalvelussa hoidettaviin rekisteritoimen hoitamiseen ja hakemusten vastaanottoon liittyviin tehtäviin ei sisälly julkisen vallan käyttöä. Digi- ja väestötietoviras-

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2019 vp

tolla säilyy edelleen rekisterinpitovastuu sekä rekisteröintiin liittyvä päätösvalta tilanteissa, joissa hallinnon asiakkaalle tulee antaa asiassa päätös.

Lisäksi on syytä huomata, että yleiset hallinnon oikeusturvan takeena olevat säädökset tulevat noudatettavaksi yhteispalvelussa ilman erillistä sääntelyä. Tällaisia säädöksiä ovat muun muassa hallintolaki (434/2003), kielilaki (423/2003), viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettu laki (621/1999) sekä saamen kielilaki (1086/2003). Yhteispalvelun osapuolten henkilöstö toimii virkavastuulla julkista tehtävää hoitaessaan.

Yhteispalvelu perustuu lähtökohtaisesti vapaaehtoiseen yhteispalvelusopimukseen, jossa yhteispalvelulain 8 §:n mukaan on sovittava muun muassa yhteispalvelusta aiheutuvista kustannuksista maksettavista korvauksista tai korvauksen määräytymisessä käytettävistä perusteista. Lisäksi on sovittava esimerkiksi palveluneuvojen koulutuksesta ja tehtävien vaatimasta tiedollisesta ja teknisestä tuesta. Yhteispalvelulain 5 b §:n mukaan toimeksiantaja vastaa toimialallaan palveluneuvojen perehdyttämisestä ja koulutuksesta sekä huolehtii siitä, että palveluneuvojilla on mahdollisuus saada tarvittaessa asiakaspalvelutehtävien hoitamiseksi asiantuntijatukea.

Eduskunta on Digi- ja väestötietovirastoa koskevaa lainsäädäntöä säädettäessä edellyttänyt hallituksen huolehtivan viraston laadukkaiden palvelujen saatavuuden turvaamisesta koko maassa ottaen huomioon muun muassa käyntiasioinnin tarpeet, tietoteknisen laitteiston tai käyttäjäosaamisen puutteet osalla väestöä, ikääntymisestä ja sairauksista johtuva viranomaisasioinnin vaatiman toimintakyvyn aleneminen sekä kielellisten palvelujen saatavuuden tarpeet molemmilla kansalliskielillä ja saamen kielellä (HaVM 3/2018 vp). Valiokunta pitää myönteisenä, että julkishallinnon toimipisteverkostoa voidaan hyödyntää nykyistä laajemmin ja että myös käyntiasiakaspalvelu on jatkossa mahdollista sitä tarvitseville. Ehdotettu sääntely helpottaa esimerkiksi sellaisten henkilöiden, joilla ei ole riittäviä digitaitoja sekä edunvalvojien, edunvalvottavien ja kuolinpesien valtuuttamiseen ja valtuutuksen rekisteröintiin liittyvää asiointia.

Henkilötietojen käsittely

Tukipalvelulakiin on tehty EU:n yleisestä tietosuojasetuksesta (EU) N:o 679/2016 johtuvat muutokset säädösviittauksiin jo aiemmin. Nyt ehdotetaan ulkomaan kansalaisten tunnistusvälineiden rekisteriä koskevaa sääntelyä, jonka osalta erityissääntely on katsottu tarpeelliseksi muun muassa sen vuoksi, että rekisteriin sisältyy erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, joita ovat esimerkiksi henkilön valokuvien teknisestä vertaamisesta muodostuvat tiedot.

Tunnistusvälineen myöntäminen ulkomaan kansalaiselle edellyttää niiden henkilöiden henkilötietojen käsittelyä, joille tunnistusväline on myönnetty sekä sitä, että myönnettyistä tunnistusvälineistä ja niiden haltijoista pidetään rekisteriä. Näiden rekisteritietojen perusteella on pystyttävä yksiselitteisesti yksilöimään tunnistusväline ja sen haltija. Henkilötietojen käsittely tunnistusvälineen myöntämisen ja palvelun tarjoamisen yhteydessä on siten välttämätöntä. Henkilötietojen käsittely tässä yhteydessä perustuu tukipalvelulakiin ja väestötietolakiin. Käsittely on näin ollen tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettulla tavalla lain mukaista.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2019 vp

Valiokunta ehdottaa yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevin tavoin palvelutuotannossa käsiteltävien tietojen luovuttamista koskevan tukipalvelulain 14 §:n täsmentämistä siten, että luovutettavat tiedot rajataan käsittelytarkoituksen kannalta välttämättömiin tietoihin.

Asiointivaltuuspalvelun käyttövelvoite

Valtion hallintoviranomaiset, virastot, laitokset ja liikelaitokset, kunnalliset viranomaiset niiden lakisääteisissä tehtävissä sekä tuomioistuimet ja muut lainkäyttöelimet ovat tukipalvelulain 5 §:n 1 momentin mukaan velvollisia käyttämään tiettyjä tukipalveluja. Käyttövelvollisuus ei nykyisin koske asiointivaltuuspalvelua.

Mainituille viranomaisille ehdotetaan lisättäväksi käyttövelvoite asiointivaltuuspalveluun siten, että velvollisuus koskee asiointivaltuuspalvelun osaa, joka tarjoaa henkilön laillista edustajaa koskevia tietoja. Muutoksella tehostetaan julkishallinnon toimintaa sähköisen asioinnin järjestämisessä. Asiointivaltuuspalvelun kautta käyttäjäorganisaatiot saavat keskitetysti laillista edustamista koskevat tiedot useista perusrekistereistä yhdellä liittynällä. Asiointivaltuuspalvelua käyttävän organisaation ei jatkossa tarvitse puolesta-asioinnin oikeuden tarkistamista varten ottaa useita eri tietopalveluja käyttöön. Tukipalvelulain 5 §:n 1 momentissa on kuitenkin mahdollistettu käyttövelvoitteesta poikkeaminen esimerkiksi teknisistä, toiminnallisista tai kustannustehokkuuteen liittyvistä syistä.

Eräiden tukipalvelujen maksullisuus

Tukipalvelujen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset katetaan tukipalvelulain 25 §:n 1 momentin mukaan valtion varoista ja tukipalvelun käyttö on nykyisin käyttäjäorganisaatiolle maksutonta.

Mainittua säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että palvelutuottaja voi periä jatkossa käyttäjäorganisaatiolta tunnistuspalvelujen, verkkomaksamisen kokoamis- ja hallinnointipalvelun sekä asiointivaltuuspalvelun käytöstä maksun. Ehdotetun muutoksen taustalla ovat saadun selvityksen mukaan tukipalvelujen vaikeasti arvioitavat ja volyymien muutosten mukaan vaihtelevat käyttökustannukset. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan suomi.fi-tunnistusta käyttää 424 organisaatiota ja siihen on 31.7.2019 mennessä rekisteröity 1 062 asiointipalvelua. Vuonna 2017 tunnistustapahtumia oli keskimäärin 4,57 miljoonaa ja vuoden 2019 heinäkuun loppuun mennessä 9,49 miljoonaa tapahtumaa kuukaudessa.

Asiointivaltuuspalvelu ja tunnistuspalvelut on tarkoitus jatkossakin lähtökohtaisesti tarjota maksuttomina. Verkkomaksamisen kokoamis- ja hallinnointipalvelun käytöstä sen sijaan on tarkoitus alkaa periä käyttäjäorganisaatioilta maksuja vuoden 2020 alusta. Verkkomaksamisen kokonaiskustannusten arvioidaan kehittyvän siten, että palvelumaksut ovat kuluvana vuonna 3,2 miljoonaa euroa ja vuonna 2022 yhteensä 5,5 miljoonaa euroa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että tukipalvelujen tuottamisen ja käyttäjäorganisaatioiden kustannuksia seurataan. Tavoitteena tulee olla, että tukipalvelut tuotetaan mahdollisimman kustannustehokkaasti. Valiokunta kiinnittää tässäkin yhteydessä huomiota siihen, että viranomaisille on varattava riittävät resurssit tehtäviensä hoitamiseen.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki hallinnon yhteisistä tukipalveluista annetun lain muuttamisesta

Johtolause. Eduskunta on aiemmin (EV 20/2019 vp — HE 10/2019 vp) hyväksynyt muutokset ehdotettuihin 10 §:ään, 12 §:n 3 momenttiin ja 13 §:n 1 momenttiin, jotka on otettava johtolauseessa huomioon.

14 §. Palvelutuotannossa käsiteltävien tietojen luovuttaminen. Voimassa olevan pykälän 1 momentissa säädetään palvelutuottajan oikeudesta luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tukipalvelun käytöstä tallennettuja tietoja sille käyttäjäorganisaatiolle, jonka asiointipalvelun käytön tai muun asiointin yhteydessä tiedot on tallennettu tai joka on ollut viestinvälityspalvelun osapuolena. Edellytyksenä näiden tietojen luovuttamiselle on, että käyttäjäorganisaatio tarvitsee tietoja asiointipalvelunsa toimivuuden varmistamista tai parantamista taikka tietoturvallisuudesta huolehtimista tai tietoturvallisuuteen kohdistuvien häiriöiden selvittämistä varten. Tietoja voidaan luovuttaa myös, jos niitä tarvitaan asiointin yhteydessä tapahtuneen tietojen käsittelyn oikeellisuuden osoittamiseksi tai muutoin asiointia koskevien ongelmien selvittämistä varten.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, joka koskee käyttäjäorganisaation oikeutta luovuttaa salassapitosäännösten estämättä asiointipalvelun käytöstä tallennettuja tietoja palvelutuottajalle eli käytännössä Digi- ja väestötietovirastolle. Tietojen luovuttaminen olisi ehdotuksen mukaan mahdollista samoin edellytyksin kuin voimassa olevan 1 momentin säännöksessä.

Valiokunnan huomiota on asiantuntijakuulemisessa kiinnitetty siihen, että säännöksessä tarkoitettut tiedot ovat yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja henkilötietoja, jos tiedot voidaan yhdistää suoraan tai epäsuorasti luonnolliseen henkilöön. Ehdotetussa säännöksessä salassapitosäännösten estämättä luovutettavia tietoja ei ole rajattu perustuslakivaliokunnan vaikiintuneen tulkintakäytännön mukaisesti välttämättömiin tietoihin.

Valiokunta pitää laajaa tietojen luovutusoikeutta käyttäjäorganisaation ja tukipalvelun tuottajan välillä lähtökohtaisesti perusteltuna. Tukipalvelutuotannossa käsitellään kuitenkin valiokunnan käsityksen mukaan laajasti tukipalveluja käyttävien hallinnon asiakkaiden henkilötietoja, eikä ole poissuljettua, että näiden tietojen joukossa on mukana myös arkaluonteisia tietoja. Valiokunta ehdottaa hallinnon asiakkaan yksityisyyden ja henkilötietojen suojan turvaamiseksi, että tietojen luovuttaminen rajataan säännöksessä välttämättömiin tietoihin. Koska tietojen luovuttamisen edellytysten on ehdotettu olevan samanlaisia pykälän 1 ja 2 momentissa, valiokunta ehdottaa mainitun rajauksen tekemistä myös pykälän 1 momenttiin.

2. Laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

Lain nimike ja johtolause. Lain nimike on aiemmin hyväksytyllä muutoksella (EV 20/2019 vp — HE 10/2019 vp) muutettu. Tämä on otettava myös johtolauseessa huomioon.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2019 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 32/2019 vp sisältyvän 3. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 32/2019 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 5 §:n 1 momentin johdantokappale, 10 §, 12 §:n 3 momentti, 13 §:n 1 momentti, 14 § ja 25 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 10 §, 12 §:n 3 momentti ja 13 §:n 1 momentti laissa / sekä 14 § osaksi laissa 926/2019, sekä
lisätään 3 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi ja lakiin uusi 10 a—10 c § seuraavasti:

3 §

Tukipalvelut

Luonnollisen henkilön tunnistuspalvelussa henkilö voidaan tunnistaa myös sellaisella tunnistusmenetelmällä, joka sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 6 artiklan mukaan kuuluu vastavuoroisesti tunnustettaviin sähköisen tunnistamisen menetelmiin. Tällöin luonnollisen henkilön tunnistuspalvelusta voidaan luovuttaa käyttäjäorganisaatiolle myös sellaisia henkilön yksilöiviä tietoja, jotka tunnistustapahtuman yhteydessä välitetään toisesta jäsenvaltiosta.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2019 vp

5 §

Tukipalvelujen käyttö julkisessa tehtävässä

Seuraavat julkisen hallinnon viranomaiset ovat velvollisia käyttämään 3 §:n 1 momentin 1—4, 7 ja 8 kohdassa tarkoitettuja tukipalveluja sekä asiointivaltuuspalvelusta saatavaa tietoa henkilön toimivallasta laillisena edustajana, kun tukipalvelu on käytettävissä ja kyseistä tukipalvelua vastaavan itsenäisesti hankitun palvelun palvelusopimus on päättynyt, jollei viranomaisen ole teknisistä tai toiminnallisista tai kustannustehokkuuteen taikka tietoturvallisuuteen liittyvistä syistä välttämätöntä käyttää toiminnassaan tai sen osassa muuta palvelua:

— — — — —

10 §

Valtuutusten ja muiden tahdonilmaisujen rekisteri ja rekisteröinnin edellytykset

Digi- ja väestötietovirasto pitää asiointivaltuuspalvelun tarjoamiseksi rekisteriä luonnollisten henkilöiden antamista sekä yhteisöjen ja yhteenliittymien puolesta annetuista, Digi- ja väestötietoviraston ennalta määrittämistä asiointia koskevista valtuutuksista ja muista yksipuolisista tahdonilmaisista. Digi- ja väestötietovirasto voi tarjotessaan asiointivaltuuspalvelua välittää myös muiden viranomaisten tallentamia ja rekisterinpitäjänä ylläpitämiä valtuutusta ja muita tahdonilmaisuja koskevia tietoja, jos näitä tietoja tallentava viranomainen on antanut sille luvan tietojen välittämiseen eikä toiminta vaaranna asiointivaltuuspalvelussa välitettävien tietojen luotettavuutta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tahdonilmaisun rekisteröinnin edellytyksenä on, että tahdonilmaisun antaja tunnistetaan luotettavasti luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua käyttäen tai muulla sellaisella tunnistusmenetelmällä, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen. Lisäksi edellytyksenä on, että henkilön toimintakelpoisuus ja tarvittaessa toimivalta pystytään tarkastamaan 1 momentissa tai 9 §:ssä tarkoitetuista rekistereistä tai vastaavista ulkomaisista rekistereistä tai niissä oleviin tietoihin perustuvista, oikeaksi todistetuista asiakirjoista taikka muista toimivaltaa taikka toimintakelpoisuutta luotettavasti osoittavista asiakirjoista. Henkilön toimintakelpoisuutta ei tarvitse tarkastaa, jos tietoa ei ole saatavilla 9 §:ssä tarkoitetuista rekistereistä.

Tahdonilmaisun rekisteröinti voi perustua myös kirjalliseen valtakirjaan tai muuhun tahdonilmaisuuksiin, jos asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ei ole syytä epäillä.

Digi- ja väestötietovirasto hyväksyy 2 momentissa tarkoitetut muut tunnistusmenetelmät kuin luonnollisen henkilön tunnistuspalvelun. Ennen sähköisten tunnistusmenetelmien hyväksymistä Digi- ja väestötietoviraston on kuultava valtiovarainministeriötä ja Liikenne- ja viestintävirastoa. Digi- ja väestötietoviraston on huolehdittava siitä, että hyväksytyjen menetelmien käyttöä koskevat tiedot ovat maksutta saatavissa yleisen tietoverkon kautta.

Digi- ja väestötietoviraston on huolehdittava tallennetun tahdonilmaisun sisällön eheydestä ja että tahdonilmaisun hyväksymistä ja sitä edeltävää henkilön tunnistamista koskeva tieto pystytään yhdistämään tahdonilmaisun sisältöön.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2019 vp

10 a §

Tahdonilmaisun poistaminen rekisteristä

Edellä 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuun rekisteriin tallennettu tahdonilmaisu poistetaan rekisteristä sen antajan tai valtuutetun pyynnöstä. Tahdonilmaisun poistamista pyytävän tunnistamisessa ja poistamisen edellytysten tarkistamisessa noudatetaan mainitun pykälän 2, 3 ja 5 momenttia.

Digi- ja väestötietovirasto voi ilman pyyntöä poistaa tahdonilmaisun rekisteristä tai väliaikaisesti estää tahdonilmaisua koskevan tiedon käytön, jos sillä on syytä epäillä, että tahdonilmaisu on rekisterissä virheellisin perustein. Digi- ja väestötietoviraston on ennen tahdonilmaisun rekisteristä poistamista kuultava tahdonilmaisun antajaa.

10 b §

Tahdonilmaisujen rekisteröintiin liittyvien tehtävien hoitaminen yhteispalvelussa

Sen lisäksi, mitä julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain (223/2007), jäljempänä *yhteispalvelulaki*, 6 §:ssä säädetään yhteispalvelussa hoidettavista tehtävistä, Digi- ja väestötietovirasto voi antaa tahdonilmaisujen rekisteröintiin liittyviä avustavia tehtäviä yhteispalvelussa hoidettavaksi. Näihin tehtäviin voi kuulua:

1) tahdonilmaisujen rekisteröinti ja tämän lain 10 §:n mukaisten rekisteröinnin edellytysten tarkastaminen tarvittaessa lisäselvityksin;

2) tahdonilmaisujen poistaminen rekisteristä tahdonilmaisun antajan tai valtuutetun pyynnöstä sekä tämän lain 10 a §:ssä tarkoitettujen rekisteröinnin poistamisen edellytysten tarkastaminen tarvittaessa lisäselvityksin;

3) tahdonilmaisujen rekisteröintiin liittyvät neuvontatehtävät.

Jos yhteispalvelun toimeksisaaja lisäselvitysten jälkeenkään ei voi tehdä rekisteröintiä tai rekisteristä poistamista pyynnön mukaisesti, sen on siirrettävä asia Digi- ja väestötietoviraston käsiteltäväksi.

Tämän lain mukaisia tehtäviä koskevassa yhteispalvelusopimuksessa voidaan poiketa yhteispalvelulain 5 a §:ssä tarkoitettua toimeksisaajan kustannusten korvaamisesta. Sopimuksessa voidaan myös sopia, että asiointivaltuuspalvelun käyttäjäorganisaationa toimiva viranomaisen osallistuu kustannusten korvaamiseen toimeksisaajalle.

10 c §

Menettely tahdonilmaisun rekisteröinnissä ja rekisteristä poistamisessa

Digi- ja väestötietoviraston tai yhteispalvelun toimeksisaajan on ilmoitettava tahdonilmaisun rekisteröinnistä ja rekisteristä poistamisesta tahdonilmaisun antajalle.

Jos tahdonilmaisun rekisteröintiä tai rekisteristä poistamista ei lisäselvityspyynnön jälkeenkään ole voitu tehdä rekisteröintiä tai rekisteristä poistamista koskevan pyynnön mukaisesti taikka jos tahdonilmaisun ilman pyyntöä tehty rekisteristä poistaminen on tahdonilmaisun antajan mukaan aiheeton, Digi- ja väestötietoviraston on tehtävä päätös asiasta ja ilmoitettava tahdonilmaisun rekisteröintiä tai rekisteristä poistamista pyytäneelle taikka ilman pyyntöä tehtyyn tah-

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2019 vp

donilmaisun rekisteristä poistamiseen tyytymättömälle päätöksestään ja mahdollisuudesta hakea siihen oikaisua.

Digi- ja väestötietoviraston on ilmoitettava ilman pyyntöä tehdystä tahdonilmaisun rekisteristä poistamisesta ja käytön estämisestä myös niille tahoille, jotka Digi- ja väestötietoviraston tiedon mukaan ovat luottaneet tahdonilmaisun olemassaoloon. Palvelutuotannossa käsiteltävien tietojen luovuttamisesta säädetään 14 §:ssä.

12 §

Tietojen käsittely palvelutuotannossa

Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua tarjotessaan luovuttaa henkilön käyttämää asiointipalvelua ylläpitävälle käyttäjäorganisaatiolle henkilön nimeä, henkilötunnusta ja sähköistä asiointitunnusta koskeva tieto, jos käyttäjäorganisaatiolla on lain perusteella oikeus käsitellä mainittuja tietoja. Digi- ja väestötietovirastolla on väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 69 a §:n 1 momentin mukaista *ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelua* tarjotessaan oikeus luovuttaa henkilön käyttämää asiointipalvelua tarjoavalle käyttäjäorganisaatiolle henkilön tunnistamiseksi tarpeelliset tiedot, jos käyttäjäorganisaatiolla on lain perusteella oikeus käsitellä mainittuja tietoja.

13 §

Palvelutuotannossa käsiteltävien tietojen säilyttäminen

Digi- ja väestötietoviraston on luonnollisen henkilön tunnistuspalvelussa ja ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelussa käsiteltävien tietojen rekisterinpitäjänä säilytettävä tunnistustapahtuman todentamiseksi tarpeelliset tiedot viisi vuotta tunnistustapahtumaa seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

14 §

Palvelutuotannossa käsiteltävien tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi mitä 12 §:n 3—5 momentissa säädetään, palvelutuottaja voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa tukipalvelun käytöstä tallennettuja tietoja sille käyttäjäorganisaatiolle, jonka asiointipalvelun käytön tai muun asioinnin yhteydessä tiedot on tallennettu tai joka on ollut viestintäpalvelun avulla välitetyn viestinnän osapuolena, jos **tiedot ovat käyttäjäorganisaatiolle välttämättömiä**:

- 1) asiointipalvelunsa toimivuuden varmistamista tai parantamista varten;
- 2) asiointipalvelunsa tietoturvallisuudesta huolehtimista tai tietoturvallisuuteen kohdistuvien häiriöiden selvittämistä varten;
- 3) asioinnin yhteydessä tapahtuneen tietojen käsittelyn oikeellisuuden osoittamiseksi tai muutoin asiointia koskevien ongelmien selvittämistä varten.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2019 vp

Käyttäjäorganisaatio voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa sen asiointipalvelun käytöstä tallennettuja tietoja sille palvelutuottajalle, jonka tukipalvelua asiointipalvelussa käytetään, jos **tiedot ovat palvelutuottajalle välttämättömiä**:

- 1) tukipalvelun toimivuuden varmistamista tai parantamista varten;
- 2) tukipalvelun tietoturvallisuudesta huolehtimista tai tietoturvallisuuden kohdistuvien häiriöiden selvittämistä varten;
- 3) asiointiin yhteydessä tapahtuneen tietojen käsittelyn oikeellisuuden osoittamiseksi tai muutoin asiointia koskevien ongelmien selvittämistä varten.

Palvelutuottaja voi, jollei viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 tai 12 §:stä muuta johdu, luovuttaa tukipalvelun käytöstä tallennettuja tietoja:

- 1) henkilölle, jonka tukipalvelun käytöstä tai muusta asioinnista tiedot on tallennettu;
- 2) henkilölle, jonka puolesta joku on käyttänyt tukipalvelua tai muutoin asiointia;
- 3) yksilöityä tarkoitusta varten, jos henkilö, jonka tukipalvelun käytöstä tai muusta asioinnista tiedot on tallennettu, on antanut luovuttamiseen nimenomaisen suostumuksensa.

25 §

Tukipalvelujen kustannukset

Tukipalvelujen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset katetaan valtion varoista ja tukipalvelun käyttö on käyttäjäorganisaatiolle maksutonta pois lukien 3 §:n 4—6 ja 8 kohdassa tarkoitettujen palvelujen käyttö, josta palvelutuottaja voi periä käyttäjäorganisaatiolta maksun. Maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

2.

Laki

väestötietojärjestelmästä ja **Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään väestötietojärjestelmästä ja **Digi- ja väestötietoviraston** varmennepalveluista annettuun lakiin (661/2009) uusi 6 a luku seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2019 vp

6 a luku

Ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelu

69 a §

Ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelu

Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on tuottaa, tarjota ja hallinnoida ulkomaan kansalaisen todentamiseen ja tunnistamiseen tarkoitettua tunnistuspalvelua (*ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelu*).

Digi- ja väestötietovirasto tarjoaa ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelua käytettäväksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016), jäljempänä *tukipalvelulaki*, 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuna tukipalveluna.

69 b §

Ulkomaan kansalaisen tunnistusvälineen myöntäminen ja peruuttaminen

Digi- ja väestötietovirasto myöntää tunnistuspalvelun käyttöä varten hakemuksesta tunnistusvälineen ulkomaan kansalaiselle, jolla ei ole suomalaista henkilötunnusta ja jota ei pystytä tunnistamaan tukipalvelulain 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua käyttäen.

Tunnistusvälinettä myönnettäessä tunnistusvälineen hakijan henkilöllisyyden varmentaminen voi perustua Digi- ja väestötietoviraston hyväksymään tietoturvalliseen ja todisteelliseen sähköiseen tunnistusmenetelmään tai viranomaisen myöntämään henkilöllisyyttä osoittavaan asiakirjaan.

Digi- ja väestötietovirasto peruuttaa ulkomaan kansalaisen tunnistusvälineen sen haltijan pyynnöstä. Digi- ja väestötietovirasto voi ilman pyyntöä peruuttaa tunnistusvälineen tai estää sen käytön, jos sillä on syytä epäillä, että joku muu kuin se, jolle tunnistusväline on myönnetty, käyttää sitä tai että tunnistusvälineen käytön turvallisuus on muutoin vaarantunut. Digi- ja väestötietoviraston on ilmoitettava haltijalle niin pian kuin mahdollista tunnistusvälineen peruuttamisesta tai käytön estämisestä ja sen ajankohdasta sekä siihen johtaneista syistä.

Jos tunnistusvälinettä ei sitä hakevan henkilön pyynnöstä lisäselvityspyynnön jälkeenkään voida myöntää tai peruuttaa taikka tunnistusvälineen ilman pyyntöä tehty peruuttaminen on tunnistusvälineen haltijan mukaan aiheeton, Digi- ja väestötietoviraston on tehtävä päätös asiasta ja ilmoitettava tunnistusvälinettä tai sen peruuttamista hakeneelle taikka tunnistusvälineen ilman pyyntöä tehtyyn peruuttamiseen tyytymättömälle päätöksestään ja mahdollisuudesta hakea siihen oikaisua.

Digi- ja väestötietoviraston on ilmoitettava ilman pyyntöä tehdystä tunnistusvälineen peruuttamisesta myös niille tahoille, jotka Digi- ja väestötietoviraston tiedon mukaan ovat luottaneet tunnistusvälineen olemassaoloon.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2019 vp

69 c §

Ulkomaan kansalaisten tunnistusvälineiden rekisteri

Digi- ja väestötietovirasto pitää ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelun tarjoamista varten rekisteriä ulkomaan kansalaisista ja heille myönnettyistä tunnistusvälineistä. Rekisteriin voidaan tallentaa ulkomaan kansalaisen:

1) henkilötiedot, mukaan lukien valokuva, jotka sisältyvät henkilöllisyyden varmentamiseen käytettyyn viranomaisen myöntämään henkilöllisyyttä osoittavaan asiakirjaan sekä asiakirjan yksilöintitiedot;

2) henkilötiedot, jotka välitetään henkilöllisyyden varmentamiseen käytetyn sähköisen tunnistusmenetelmän yhteydessä sekä tiedot sähköisestä tunnistusmenetelmästä;

3) valokuva, jota käytetään henkilöllisyyden varmentamiseen teknisin menetelmin sekä valokuvien teknisin menetelmin tehdystä vertaamisesta muodostuvat tiedot;

4) henkilön yksilöivä tunniste;

5) tunnistusvälineen yksilöivä tunniste;

6) yhteystiedot;

7) muut kuin 1—6 kohdassa tarkoitetut tunnistuspalvelun tarjoamiseksi tarpeelliset tiedot.

Digi- ja väestötietovirasto saa käsitellä henkilön valokuvia ja valokuvien teknisin menetelmin tehdystä vertaamisesta muodostuvia tietoja vain henkilöllisyyden varmistamiseksi.

Ulkomaan kansalaisten tunnistusvälineiden rekisteriin tallennettuja tietoja voidaan säilyttää viisi vuotta tunnistusvälineellä tehtyä viimeistä tunnistustapahtumaa seuraavan kalenterivuoden alusta. Jos tunnistusvälinettä ei ole käytetty, tietoja voidaan säilyttää viisi vuotta tunnistusvälineen myöntämistä seuraavan kalenterivuoden alusta.

Henkilötietojen käsittelystä ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelun palvelutuotannossa, tunnistuspalvelua ja sen käyttöä koskevista vaatimuksista sekä palvelutuotannon ohjauksesta säädetään tukipalvelulain 3—5 luvussa.

69 d §

Tunnistusvälineen myöntämiseen ja peruuttamiseen liittyvien tehtävien hoitaminen yhteispalvelussa

Sen lisäksi, mitä julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain (223/2007), jäljempänä *yhteispalvelulaki*, 6 §:ssä säädetään yhteispalvelussa hoidettavista tehtävistä, Digi- ja väestötietovirasto voi antaa tunnistusvälineen myöntämiseen ja peruuttamiseen sekä tunnistusvälineiden rekisteritietojen ylläpitoon liittyviä avustavia tehtäviä yhteispalvelussa hoidettavaksi. Näihin tehtäviin voi kuulua:

1) tunnistusvälineen hakijan tai haltijan henkilöllisyyden todentaminen;

2) tunnistusvälineen hakijan tai haltijan henkilötietojen rekisteröinti tämän lain 69 c §:ssä tarkoitettuun rekisteriin;

3) tunnistusvälineen peruuttaminen sen haltijan pyynnöstä;

3) tunnistusvälineen hakemiseen ja peruuttamiseen liittyvät neuvonta- ja tukitehtävät.

Jos yhteispalvelun toimeksisaaja lisäselvitysten jälkeenkään ei voi todentaa hakijan tai haltijan henkilöllisyyttä taikka peruuttaa tunnistusvälinettä sen haltijan pyynnöstä, on sen siirrettävä asia Digi- ja väestötietoviraston käsiteltäväksi.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2019 vp

Tämän lain mukaisia tehtäviä koskevassa yhteispalvelusopimuksessa voidaan poiketa yhteis-
palvelulain 5 a §:ssä tarkoitettua toimeksisaajan kustannusten korvaamisesta. Sopimuksessa voi-
daan myös sopia, että ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelua käyttävä viranomainen osallistuu
kustannusten korvaamiseen toimeksisaajalle.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

3.

Laki

julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain (223/2007) 6 §:n 1 momentin 8
kohta, sellaisena kuin se on laissa 247/2017, ja
lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 247/2017, uusi 9 kohta seuraavasti:

6 §

Yhteispalvelussa hoidettavat tehtävät

Yhteispalvelussa voidaan hoitaa seuraavia asiakaspalvelutehtäviä:

- _____
- 8) toimeksiantajan tuotteiden myynti ja niistä kertyneiden maksujen sekä maksutietojen välit-
täminen viivytyksettä toimeksiantajalle;
- 9) muut kuin 1—8 kohdassa tarkoitetut laissa säädettyt tehtävät.
- _____

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2019 vp

Helsingissä 3.12.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Riikka Purra ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Jussi Halla-aho ps
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Mats Löfström r
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Matti Semi vas
varajäsen Mari Rantanen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Henri Helo